

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН СОРАБОТНИК ВО ЗВАЊЕ АСИСТЕНТ ЗА НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ МАКЕДОНИСТИКА И МОРФОЛОГИЈА НА ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука бр. 1902-90/6 од 29.5.2019 година донесена на 192. седница на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет во Штип, одржана на 29.5.2019 година, определени сме за членови на Рецензентската комисија за избор на еден соработник во звање асистент за наставно-научните области македонистика и морфологија на Филолошкиот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, во состав:

- **д-р Виолета Јанушева**, вонреден професор на Педагошки факултет при Универзитет „Св. Климент Охридски“ во Битола – претседател;
- **д-р Марина Спасовска**, доцент на Филолошки факултет при Универзитет во Тетово – член;
- **д-р Ранко Младеноски**, вонреден професор на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип – член.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ на 4.2.2019 година и во предвидениот рок се пријавија четворица кандидати: д-р Игор Станојоски, м-р Македонка Додевска, д-р Марија Соколова и д-р Марија Гркова. Врз основа на деталното разгледување на приложената документација од кандидатите, чест ни е на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип да му го поднесеме следниов:

ИЗВЕШТАЈ

I. Кандидат д-р Игор Станојоски: При деталното разгледување на пријавата и документацијата од кандидатот д-р Игор Станојоски доставена во предвидениот рок, Комисијата констатираше дека кандидатот има поднесено несоодветна и некомплетна документација врз основа на пропишаните услови во Конкурсот за избор на еден соработник во звање асистент од научната област македонистика и морфологија објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 4 февруари 2019 година (во натамошниот текст: Конкурсот) и во член 170 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“, бр. 82 од 8 мај 2018 година, стр. 46): а) Несоодветно, невалидно уверение за положени испити од прв циклус на студии, т.е. копија од уверение за положени испити од прв циклус на студии што не е заверена на нотар, односно кандидатот нема поднесено соодветен валиден документ (ниту диплома или копија од диплома заверена на нотар од прв циклус на студии ниту оригинално уверение или копија од уверение за положени испити на прв циклус студии заверена на нотар) со кој ќе се докаже дека го исполнува условот за избор на соработник во звање асистент од член 170, став 1, алинеја 3 од Законот за високото образование („има остварено просечен успех од најмалку 8,00 на првиот циклус на академски студии“), а тоа е наведено како услов и во објавениот Конкурс; б) Несоодветна, невалидна потврда дека се служи со еден странски јазик, т.е. копија од решение за постојан судски преведувач од македонски на руски јазик и обратно којашто не е заверена на нотар, односно кандидатот нема поднесено соодветен валиден документ со кој ќе се докаже дека го исполнува условот за избор на соработник во звање асистент од член 170, став 1, алинеја 4 од Законот за високото образование („има познавање на најмалку еден странски јазик“), што е, исто така, наведено како услов и во објавениот Конкурс; в) Несоодветно, невалидно уверение за државјанство, т.е. копија од уверение за државјанство којашто не е заверена на нотар. Поради некомплетноста,

односно несоодветноста и невалидноста на дел од документацијата, а имајќи ги предвид условите за пријавување на кандидатите наведени во објавениот Конкурс, комисијата не ја зеде предвид пријавата на д-р Игор Станојоски за Конкурсот и не ги разгледуваше натаму поднесените документи од овој кандидат. Притоа, треба да се нагласи дека во врска со ваквиот заклучок членовите на рецензентската комисија се придржуваа до одредбите од член 173, став 8 и став 10 од Законот за високото образование каде што децидно е наведено дека Рецензентската комисија го подготвува рефератот врз основа на доставената, односно поднесената документација која е од важност за изборот.

II. Кандидатка м-р Македонка Додевска: При деталното разгледување на пријавата и доставената документација од кандидатката м-р Македонка Додевска, поднесена во предвидениот рок определен во Конкурсот, Комисијата констатираше дека кандидатката м-р Македонка Додевска доставила комплетна, соодветна и валидна документација што е предвидена со објавениот Конкурс и детално ги разгледа сите документи од кандидатката.

Биографски податоци за кандидатката м-р Македонка Додевска

Кандидатката м-р Македонка Додевска е родена на 2.3.1989 година во Свети Николе. Во 2011 година дипломирала на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и се здобила со стручниот назив дипломиран професор по македонски јазик и литература. Во периодот од 21.11.2012 година до 21.5.2013 година работи како волонтер во Одделението за дијалектологија при Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје со цел стекнување на работно искуство и стручно знаење од областа дијалектологија. Во 2013 година е активна, исто така, како волонтер на Студиската програма Јужнословенски студии на Филозофскиот факултет при Универзитетот во Љубљана во Словенија, а во исто време ги надградува знаењата од областа на словенечкиот јазик, литература и култура, но и спроведува научноистражувачка работа од дијалектолошки карактер за пишување на магистерскиот труд. Во 2014 година на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје Македонка Додевска го одбрала магистерскиот труд со наслов „Овчеполскиот и словенечкогоришкиот (горичански) дијалект – две паралели во јужнословенскиот јазичен свет“ од областите дијалектологија, македонистика и словенистика и се стекнала со научен назив магистер по филолошки науки. Во периодот од 19.2. до 29.5.2015 година волонтира на Катедрата за македонски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет во Штип. Во ноември 2016 година се запишува на трет циклус студии на Македонски јазик и лингвистика на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, а во 2018 година ја пријавува компаративната тема за изработка на докторска дисертација под наслов „Терминологијата низ процесот на зборобразувањето во македонскиот и во словенечкиот јазик (со акцент на дел од медицинската терминологија)“. Од приложената документација (копија од уверение за познавање на англиски јазик заверена на нотар, оригинална потврда и оригинален сертификат за познавање на германски јазик) може да се констатира дека кандидатката има познавање на англискиот и на германскиот јазик како странски јазици.

Наставно-образовна и научноистражувачка дејност на м-р Македонка Додевска

Кандидатката м-р Македонка Додевска има волонтерско искуство во наставата со нејзиното волонтирање на Катедрата за македонски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет во Штип, како и на Студиската програма Јужнословенски студии на Филозофскиот факултет при Универзитетот во Љубљана во Словенија.

Во својата досегашна научноистражувачка работа, освен изработениот и одбранет магистерски труд, кандидатката м-р Македонка Додевска има објавено вкупно 6 трудови од кои 5 се коавторски и еден авторски труд. Во 4 од коавторските трудови кандидатката

м-р Македонка Додевска фигурира како втор автор, а во еден како прв автор. Објавените 5 коавторски трудови и еден авторски труд се однесуваат доминантно на областите дијалектологија и лексикологија, што може да се види од приложениот преглед на трудовите и од дадената евалуација за секој труд одделно.

Преглед и евалуација на објавените трудови од кандидатката м-р Македонка Додевска Аризанковска Лидија, Додевска Македонка (2013). Влијанието на стандардниот македонски јазик врз североисточните дијалекти (со посебен осврт на говорот во регионот на Овче Поле. Зборник на трудови „Македонскиот јазик како средство за комуникација и како извор на културата“, стр. 139–147. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.

Евалуација на трудот: Целта на овој труд е да се претстави влијанието на македонскиот стандарден јазик врз североисточните македонски дијалекти, при што авторките се задржуваат, пред сè, на дијалектот во регионот на Овче Поле. Двете авторки се задржуваат особено на разликите меѓу селскиот и градскиот говор на конкретниот дијалект при што се елаборира прашањето за тоа во која мера тие говори, на јазичен план, претрпеле промени под влијание на македонскиот стандарден јазик. Со овој труд се дава придонес во современите дијалектолошки истражувања.

Додевска Македонка (2015). Овчеполскиот и словенечкогоришкиот (горичански) дијалект – две паралели во јужнословенскиот јазичен свет. Филолошки студии, Год. XIII, Том 2, стр. 313–326.

Евалуација на трудот: Целта на овој труд, којшто со својата тема гравитира кон магистерскиот труд на кандидатката со идентичен наслов е да се претстават паралелите меѓу еден североисточен македонски дијалект (овчеполскиот) и еден североисточен словенечки дијалект (словенечкогоришкиот, т.н. горичански). Авторката се задржува на промените коишто настануваат на сите нивоа на јазикот во овчеполскиот дијалект, т.е. во говорот на Црнилиште и на Ѓуѓанце, а на лексички и на зборообразувачки план во словенечкогоришкиот (горичанскиот) дијалект. Авторката заклучува дека богатиот дијалектолошки материјал собран на терен укажува на тоа дека овие два дијалекта се сродни, но и различни, иако и двата припаѓаат во јужнословенскиот јазичен свет. Овој труд на авторката е од областите македонистика, словенистика, славистика и дијалектологија.

Додевска Македонка, Лаброска Веселинка (2015). Преглед на лексиката на овчеполскиот дијалект и на словенечкогоришкиот (горичански) дијалект според потеклото. Годишен зборник на Филолошкиот факултет во Штип, Год. 6, Бр. 6, стр. 47–51. Штип: Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет.

Евалуација на трудот: Во овој труд е даден преглед на лексичкиот состав на овчеполскиот дијалект и на словенечкогоришкиот (горичански) дијалект според потеклото. Авторките на трудот заклучуваат дека собраниот материјал (според Прашалникот за собирање материјал за македонскиот дијалектен атлас), научните истражувања направени на терен, снимените и транскрибирани текстови покажуваат еден мал, но важен дел од лексичкото богатство на два сродни, но и различни дијалекти. Очигледно е дека овој труд се однесува доминантно на областите дијалектологија и лексикологија.

Аризанковска Лидија, Додевска Македонка (2016). Дел од лексиката со ист корен во македонскиот и во словенечкиот литературен јазик според сферата на употреба. Зборник на трудови „Јазикот наш денешен – јазикот наш насушен“, стр. 137–149. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.

Евалуација на трудот: Целта на овој труд, од доминантно компаративно-лексиколошки карактер, е да се прикаже дел од лексемите коишто се образувани со ист корен во македонскиот и во словенечкиот јазик кои се јавуваат со исто значење и во современиот македонски и во современиот словенечки јазик. Оттаму, авторките

заклучуваат дека двата јазика (македонскиот и словенечкиот) му припаѓаат генетски на словенскиот јазичен свет независно од влијанијата од несловенско јазично опкружување.

Аризанковска Лидија, Додевска Македонка (2017). Нов труд од областа на зборообразувањето. Литературен збор, Скопје, Год. LXIV, Бр. 1–6, стр. 129–132.

Евалуација на трудот: Трудот на двете авторки претставува осврт кон книгата со наслов „Очерки о языке современных славянских СМИ (семантико-словообразовательный и лингвокультурологический аспекты)“ од авторката Елена И. Корјаковцева. Во трудот се даваат структурните сегменти на книгата, почнувајќи од воведот па сè до единаесеттата статија и заклучокот. На крајот од освртот авторките заклучуваат дека оваа монографија „е дел од повеќедецениско научно истражување на авторката, посветено на теми од областа на зборообразувањето и лексикологијата, при што ги следи современите лингвистички текови и претставува голем придонес кон славистичката лингвистичка наука“.

Николовска Виолета, Додевска Македонка (2018). Лексиката при производство на млечни продукти во говорот на с. Црнилиште и на с. Ѓуѓанце – Светиниколско. Во: Јазикот како запис на културата во етнолошката и лингвистичката анализа на релација Србија – Македонија“, стр. 39–58. Белград: Српска академија на науките и уметностите; Скопје: Македонска академија на науките и уметностите.

Евалуација на трудот: Овој труд е посветен на анализа на еден дел од лексиката која се употребува при производство на основните млечни производи во светиниколските села Црнилиште и Ѓуѓанце. Авторките заклучуваат дека лексиката со која се означуваат садовите и начинот на производство на млечни производи, главно, е од словенско потекло, но и дека се јавуваат лексеми од несловенско потекло, односно заемки од турскиот и од грчкиот јазик, како и арапски и персиски заемки, но и мал дел на заемки од германскиот јазик. Туѓата лексика, тврдат авторките, е усвојувана заедно со појавата на нови предмети па затоа, главно, се среќава кај именувањето на садовите. Трудот е значаен во рамките на истражувањата во областа на лексикологијата и дијалектологијата.

Приказ на магистерскиот труд од кандидатката м-р Македонка Додевска

Магистерскиот труд на кандидатката м-р Македонка Додевска со наслов „Овчеполскиот и словенечкогоришкиот (горичански) дијалект – две паралели во јужнословенскиот јазичен свет“ е одбранет во март 2014 година на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. И од самиот наслов на темата за магистерскиот труд може да се забележи дека трудот опфаќа неколку научни области и тоа дијалектологија, Македонистика, Словенистика и поопштите области славистика и компаративна лингвистика, но на прв план станува збор за магистерски труд од областа дијалектологија. Станува збор за компаративни дијалектолошки истражувања на еден македонски и на еден словенечки дијалект при што се назначуваат сличностите, но и разликите меѓу двата дијалекти. Целта на трудот, како што нагласува и самата кандидатка, е да се претстават паралелите на еден североисточен македонски дијалект (овчеполскиот) и на еден североисточен словенечки дијалект (словенечкогоришкиот, т.н. горичански дијалект). Најпрво кандидатката ги наведува класификациите на дијалектите во македонското и во словенечкото јазично подрачје, по што следуваат компаративните анализи на двата дијалекта од аспект на неколку јазични нивоа како што се, на пример, гласовните и зборовните особености, но и промените во нив. Ваквите анализи се вршат со помош на контрастивниот метод, а појдовна точка се лексемите и снимените текстови што се собрани од терен. Во посебни табели се изделуваат лексеми карактеристични за македонскиот стандарден јазик и за овчеполскиот дијалект, лексеми карактеристични за словенечкиот стандарден јазик и за словенечкогоришкиот дијалект со цел да се прикажат паралели на лексеми со исти корени во македонскиот и во словенечкиот јазичен стандард, лексеми со исти корени во говорот на Црнилиште, Ѓуѓанце и во словенечкогоришкиот дијалект, но и лексеми со различни корени во говорот на Црнилиште, Ѓуѓанце и во словенечкогоришкиот (горичанскиот) дијалект.

Материјалот за македонските говори што бил неопходен за изработка на магистерскиот труд кандидатката го собирала според Прашалникот за собирање материјал за македонскиот дијалектолошки атлас, а при истражувањето е собран и дијалектолошки материјал од терен (во селата Црнилиште и Ѓуѓанце), снимени се текстови (приказни, цитати од песни, обичаи за славење на христијанските празници и раскажувања од секојдневниот живот), транскрибирани се снимените текстови со фонетска транскрипција, водени се разговори со информатори, изработени се анкети и слично, а се наведуваат и општи податоци за информаторите. Дијалектолошкиот материјал, пак, за анализираниот словенечки дијалект е црпен од повеќе постоечки дијалектолошки извори, а делот за лексиката и за зборообразувањето на словенечкогоришкиот дијалект е изработен според соодветен дијалектолошки прашалник, односно според *Vprašalnica po številkah, Dialektološka sekcija – ponovne objave člankov s kartami za SLA (Slovenski lingvistični atlas, 2008)*. На крајот од магистерскиот труд се приложени текстови со фонетска транскрипција од село Црнилиште и од село Ѓуѓанце, но и транскрибирани текстови од околните села на Општина Свети Николе што, секако, претставува значаен дијалектолошки материјал, но кој, за жал, како што наведува и самата кандидатка, не е обработен од поширок аспект.

Во заклучокот од магистерскиот труд се нагласува дека врз основа на собраниот дијалектолошки материјал на терен преку информатори, а истовремено претставен на сите јазични рамништа, е забележано дека овчеполскиот дијалект е „преоден говор“, односно говор во кој се вкрстуваат дијалектни особености од соседните говори со кои граничи. Во селата близу до Куманово е забележано влијание од кумановскиот и од кривоаланечкиот говор, селата во близина на Штип имаат влијание од штипскиот говор, селата близу до Велес имаат влијание од велешкиот говор, а селата кои граничат со Скопје се со влијание од скопскиот говор. Со богатиот материјал за овчеполскиот дијалект собран на терен и со извршените истражувања на лексички и на зборообразувачки план на словенечкогоришкиот дијалект во Словенија, се доаѓа до заклучок дека овие два дијалекта се сродни, но и различни, а на тоа укажуваат заедничките и разликувачките особености. Сето ова, се разбира, е поткрепено и во заклучокот од трудот со соодветни примери. Во врска со значењето на магистерскиот труд на кандидатката м-р Македонка Додевска може да се каже дека тој е значаен и за македонските и за словенечките дијалектолошки истражувања.

Општа евалуација на наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност на кандидатката м-р Македонка Додевска

Кандидатката м-р Македонка Додевска, според приложената документација, има искуство во наставно-образовната дејност во високото образование и тоа во кратки периоди како волонтер на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип (во период од три месеци) и на Филозофскиот факултет при Љубљанскиот универзитет (во ноември 2013 година).

Во однос на нејзината научноистражувачка работа може да се рече дека има постигнато резултати со неколку научни и стручни трудови (пет коавторски и еден авторски труд), а особено со нејзиниот магистерски труд (кој не е објавен), во областите македонистика, словенистика, дијалектологија и лексикологија. Објавените трудови на м-р Македонка Додевска, во основа, се коавторски трудови во коишто доминантно се обработуваат и се истражуваат теми од областите дијалектологија и лексикологија. Во таа смисла, може да се заклучи дека кандидатката м-р Македонка Додевска ги насочила своите досегашни научноистражувачки активности во компаративната лингвистика, а доминираат теми од двете веќе посочени научни области – дијалектологија и лексикологија – при што треба да се нагласи и фактот дека нејзиниот најтесен научен интерес, сепак, е во областа дијалектологија.

Од аспект, пак, на стручно-апликативната дејност, според доставената документација, кандидатката учествувала на еден домашен научен собир, односно на XX научен собир „Денови на Благоја Корубин“ одржан на 14 и 15 април 2016 година, но во документацијата не го приложила своето излагање на научниот собир така што комисијата не беше во

можност да изврши негова евалуација. Освен тоа, кандидатката учествувала на Втората Еразмус+ меѓународна недела „Мобилност, мрежно поврзување и меѓународна размена на најдобрите практики во рамките на Еразмус+“ одржана на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип во март 2015 година, а тука може да се земе предвид и нејзиниот шестмесечен ангажман од ноември 2012 до мај 2013 година како волонтер во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје на Одделението за дијалектологија за што кандидатката приложила и Договор во кој, меѓу другото, е наведено дека „ЈНУ Институт за македонски јазик ‘Крсте Мисирков’ се обврзува за периодот додека трае овој договор на Македонка Додевска да ѝ обезбеди стекнување работно искуство и стручно знаење од областа на дијалектологијата“.

III. Кандидатка д-р Марија Соколова: При деталното разгледување на пријавата и документацијата од кандидатката д-р Марија Соколова (моминско презиме Димитрова), доставена во предвидениот рок што беше определен во Конкурсот, Комисијата констатирала дека кандидатката д-р Марија Соколова доставила комплетна, соодветна и валидна документација што е предвидена со објавениот Конкурс и детално ги разгледа сите поднесени документи од кандидатката.

Биографски податоци за кандидатката д-р Марија Соколова

Кандидатката д-р Марија Соколова е родена на 28.2.1980 година во Кочани. Основно образование завршила во ПУ „Гоце Делчев“ во Кочани, а општа гимназија во СОУ „Љупчо Сантов“, исто така, во Кочани. Во 2004 година дипломирала на додипломски студии на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје при што се стекнала со стручниот назив дипломиран професор по македонски јазик со македонска книжевност и јужнословенски книжевности. Во 2005 година се запишала на постдипломски студии на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје каде што во 2010 година го одбрала магистерскиот труд на тема „Култура на писменото изразување на учениците во основното образование“ од областите методика на јазик и македонистика, со што се стекнала со научен степен магистер на филолошки науки. Во 2011 година кандидатката Марија Соколова се запишала на трет циклус студии на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје. Докторската дисертација со наслов „Паронимите и асоцијативите во македонскиот современ јазик“ од областите лексикологија и македонистика ја одбрала во април 2018 година на истиот Факултет, со што се стекнала со научен степен доктор по филолошки науки. Освен тоа, во 2004 година Марија Соколова го положила испитот за лектор со што станала овластен лектор по македонски јазик. Работното искуство на д-р Марија Соколова во основното и во средното образование започнува во 2006 година кога е ангажирана во ПСУ „Јахја Кемал“ во Скопје. Од 2007 до 2009 година работи во ПСУ „САБА“ во Скопје, а во периодот од 2012 до 2014 година работи како наставник по Македонски јазик во ОУ „Раде Кратовче“ во Кочани. Од септември 2014 година до денес д-р Марија Соколова работи како наставник по предметот Македонски јазик и литература во СОУ „Гошо Викентиев“ во Кочани. Во високото образование била ангажирана како демонстратор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје во периодот од октомври 2007 до декември 2009 година. Од 2010 до 2016 година е ангажирана како предавач по македонски јазик за странски студенти на Институтот за јазици на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Од октомври 2018 година е ангажирана како стручњак од практиката по македонски јазик на Филолошкиот факултет во Штип за предметите Лексикологија и Споредбена граматика на словенските јазици на Катедрата за македонски јазик и книжевност, како и за предметот Македонски јазик за студентите од другите катедри во студиската 2018/2019 година. Како овластен лектор по македонски јазик кандидатката д-р Марија Соколова лекторирала научни и стручни трудови од разни научни области. Од приложената документација (копија од потврда за познавање на англиски јазик заверена на нотар, оригинална диплома за завршен курс по албански јазик, оригинален сертификат за познавање на грчкиот јазик) може да се констатира дека кандидатката има познавање на англискиот јазик, како и на грчкиот и

албанскиот јазик. Комисијата не го зеде предвид уверението од кандидатката за познавање на рускиот јазик затоа што станува збор за копија од уверението што не е заверена на нотар и без соодветен, валиден документ не можеше да се констатира дека кандидатката има познавање и на рускиот јазик.

Наставно-образовна и научноистражувачка дејност на д-р Марија Соколова

Од биографските податоци на д-р Марија Соколова може да се забележи дека кандидатката има работно искуство во основното, средното и високото образование. Работела како наставник во неколку основни и средни училишта по предметите Македонски јазик (во основно образование) и Македонски јазик и литература (во средно образование), а била ангажирана како демонстратор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје за предметите Современ македонски јазик 1 и Современ македонски јазик 2, како предавач по Македонски јазик за странски студенти на Институтот за јазици на Филолошкиот факултет во Штип и како стручњак од практиката по македонски јазик на Филолошкиот факултет во Штип за предметите Лексикологија на СМЈ, Споредбена граматика на словенските јазици, Македонски јазик 3 и Македонски јазик 4.

Во однос на научноистражувачката работа на кандидатката д-р Марија Соколова, од приложената документација може да се констатира дека има изработено магистерски труд на тема „Култура на писменото изразување на учениците во основното образование“ (необјавен) од научните области методика на јазик и македонистика, како и докторска дисертација на тема „Паронимите и асоцијативите во македонскиот современ јазик“ (необјавена) од научните области лексикологија и македонистика. Освен тоа, кандидатката има објавено вкупно 8 авторски трудови (еден научен и седум стручни трудови) во домашни списанија и публикации, а еден труд во публикација со меѓународен научен карактер. Доминантните научни области на кои се однесуваат објавените трудови на д-р Марија Соколова се методика на јазик, лексикологија и македонистика, што може да се види и од деталниот преглед и евалуацијата на објавените трудови од кандидатката.

Преглед и евалуација на објавените трудови од кандидатката д-р Марија Соколова Димитрова Марија (2006). Стразбушка лекција за Грција и за Бугарија.

Литературен збор, Скопје, Год. LIII, Бр. 1–3, стр. 188–190.

Евалуација на трудот: Овој труд претставува јазична или јазично-стилска анализа на еден новинарски текст со наслов „Стразбушка лекција за Грција и за Бугарија“ објавен во 2005 година во еден македонски дневен весник (иако авторката Марија Соколова тоа не го наведува во трудот). Во трудот се дадени јазични карактеристики на споменатиот новинарски текст.

Димитрова Марија (2008). Содржинско-јазична анализа на учебниците по македонски јазик како немајчин за реформираното гимназиско образование. Во: Зборник „Петти научен собир на млади македонисти“, стр. 47–58. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Катедра за македонски јазик и јужнословенски јазици.

Евалуација на трудот: Трудот претставува панорамска елаборација за содржинско-јазичните елементи на учебниците по предметот Македонски јазик и литература во гимназиското образование во Македонија за паралелките со албански и турски наставен јазик. На почетокот од трудот се наведуваат општи податоци за историјатот на гимназиското образование во Република Македонија и за неговото враќање во средното образование во учебната 1991/1992 година. Авторката ги наведува причините за промена на наставниот план, како и основните карактеристики на новиот наставен план. Во трудот се врши и анализа (содржинско-јазична) на неколку конкретни учебници по предметот Македонски јазик и литература за паралелките со албански и турски наставен јазик со посебен осврт на наставното подрачје јазик и наставното подрачје литература. Во заклучокот од трудот авторката зборува за извесна нерамномерност во претставувањето на одделни методски

единици, па нагласува дека авторите на учебниците некаде премногу опширно ги претставиле наставните единици, а некаде многу скудно, но, според авторката, најважно е учениците да добијат повеќе информации од страна на нивниот професор кој, покрај учебниците, треба да користи и научни помагала за да може подобро да ја презентира наставната единица. Овој труд на Марија Соколова се однесува доминантно на областа методика на јазик.

Соколова Марија (2010). Содржините по морфологија во наставните програми по предметот Македонски јазик во основното образование (предметна настава). Во: Зборник „Шести научен собир на млади македонисти“, стр. 263–267. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“.

Евалуација на трудот: Трудот претставува осврт кон проблематиката поврзана со учебниците по предметот Македонски јазик во основното образование во Македонија. Иако во насловот се најавува дека ќе се зборува за „содржините по морфологија“, сепак авторката само во еден мал сегмент од трудот зборува за морфолошките содржини во учебниците (за видови зборови што не се застапени во учебниците и за начинот на претставување само на една глаголска форма во учебниците), а во голема мера се обрнува внимание на општата состојба во основното образование во Македонија со недостигот од учебници, па дури и во одделни негови сегменти овој стручен труд на авторката е и новинарско-публицистички текст: „Програма има, а нов учебник сè уште нема... Одговор побаравме од Бирото за развој на образованието. Но, во разговор со претставниците од Бирото за развој на образованието добивме сосема поинаков одговор. Имено, тие го потврдуваат фактот дека нов учебник сè уште нема, но го негираат податокот дека на наставниците им е отежната работата во реализирањето на Програмата, бидејќи постојат постари изданија на учебници...“. Овој труд доминантно се однесува на научната област методика на јазик.

Соколова Марија (2010). Улогата на наставниците во градењето култура на писменото изразување на учениците во основното образование. Литературен збор, Скопје, Год. LVII, Бр. 4–6, стр. 167–171.

Евалуација на трудот: Овој труд е поврзан со работата на кандидатката врз нејзиниот магистерски труд, односно темата на трудот кореспондира со темата на магистерскиот труд на кандидатката д-р Марија Соколова. Целта на трудот, како што наведува и самата авторка, е да се дознае ставот и улогата на наставниците во градењето култура на писменото изразување на учениците. За да се постигне таа цел извршено е анкетирање на наставниците по Македонски јазик, а реализиран е и непосреден контакт со нив. Авторката на трудот детално и системски ги презентира резултатите од анкетата и од непосредниот контакт со наставниците при што доаѓа до податоци за проблематиката на писменото изразување на учениците од што ќе произлезат и суштински ефективни предлози од наставниците за подобрување на писменото изразување на учениците: „да се зголеми фондот на часови по македонски јазик; учениците да ги читаат лектирите, да читаат слободна литература и слично; да им се даваат повеќе домашни задачи на учениците; сите наставници да водат грижа за писменото изразување на учениците, а не само наставниците по Македонски јазик; уште во одделенска настава наставниците да водат сметка за писменото изразување на учениците; средба со поети и писатели и читање литературни дела; посета на литературни катчиња; да се вметнат часови за краснопис“. Станува збор, имено, за системско истражување на авторката презентирани во овој труд, а во таа смисла трудот носи со себе научен придонес за проблематиките поврзани со научната област методика на јазик.

Соколова Марија (2016). Јазичната структура на СМС-пораците. Во: Зборник „Седми научен собир на млади македонисти“, стр. 215–219. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“.

Евалуација на трудот: И во овој труд авторката се задржува на проблематиката поврзана со културата на писменото изразување на учениците во основното образование во Македонија. Предмет на истражување, како што може да се види и од самиот наслов на трудот, се СМС-пораците на учениците од петто до осмо одделение од неколку града од Македонија. Авторката констатира дека учениците најчесто ги пишуваат пораките

на латиница, дека не внимаваат на користењето на мали и големи букви, дека учениците употребуваат и некои симболи со цел да се скрати времето на пишување, дека употребуваат скратеници и емотикони и слично. Во трудот се наведуваат и аномалиите во комуникацијата со ваквите пораки, односно потешкотиите при автентичното семантичко декодирање на кратките СМС-пораки, но и јазичните грешки што притоа се прават, па авторката ќе заклучи: „Колку и да се придржуваме до тоа дека пораките можеме да ги пишуваме како што сакаме, бидејќи нив ги читаат само испраќачот и примачот, а не и многу други, сепак и СМС-пораките се една форма на писменото изразување. И преку нив може да се види колку умее ученикот правилно да се изразува, колку умее правилно да ги применува правилата на стандардниот македонски јазик“. Затоа може да се констатира дека и овој труд на кандидатката има значење за научните области методика на јазик и македонистика.

Соколова Марија (2017/2018). Паронимите и асоцијативите во македонскиот современ јазик (експозе на одбранет докторски труд). Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, книга 43–44, стр. 305–317. Скопје:

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“.

Евалуација на трудот: Овој труд претставува приказ на докторската дисертација на кандидатката д-р Марија Соколова што е одбранета на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје во април 2018 година. Во трудот се нагласува дека докторската дисертација на Соколова опфаќа две главни теми: паронимите, разработени во 11 поттеми, и асоцијативите, разработени во 16 поттеми, секоја со соодветни наслови и поднаслови, што овозможува прегледно следење на материјалот што се обработува. На крајот од трудот како прилози се претставени клучните придобивки од докторската дисертација: Краток речник на паронимите, првиот Асоцијативен речник на македонскиот јазик и првиот Обратен асоцијативен речник на македонскиот јазик. Во резимето кон овој труд се наведуваат мотивите и поттиците за изработка на докторска дисертација на ваква тема: паронимите и асоцијативите во македонскиот современ јазик досега не биле предмет на посебни истражувања. Во светската лексикологија веќе се менува мислењето за тоа што се паронимите преку воведување на построги критериуми. Асоцијативите, од друга страна, се солидна основа за психолошки, лингвокултуролошки, лексикографски и други истражувања, и како начин на прикажување на националниот поглед на свет. Проучувањето на паронимите и асоцијативите во македонскиот современ јазик е полезно не само за оние кои се занимаваат со лексикологија туку и за психолозите, културолозите, лингвистите, новинарите, странците кои го изучуваат македонскиот јазик, во маркетинг-агенциите итн. Може да се констатира дека и ова експозе, но и самата докторска дисертација на кандидатката д-р Марија Соколова имаат придонес во развојот на научната област лексикологија.

Соколова Марија (2018). Асоцијативното поле на стимулусот глуп во асоцијативните речници на македонскиот, српскиот, бугарскиот и рускиот јазик. Годишен зборник на Филолошкиот факултет во Штип, Год. 9, Бр. 12, стр. 17–22.

Штип: Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет.

Евалуација на трудот: И овој труд на д-р Марија Соколова е поврзан со нејзините истражувања за докторската дисертација на тема „Паронимите и асоцијативите во македонскиот современ јазик“. Станува збор за компаративно-лингвистичка студија од научните области лексикологија и славистика. Имено, како што пишува и самата авторка во трудот, асоцијативните речници помагаат во разграничување на основното од типичното значење на лексемите. За да се дојде до основното значење на некои зборови, потребно е да се разоткрие типичната вонјазична ситуација која е во врска со дадениот збор. Описните придавки најчесто ги опишуваат особините на луѓето, но и на предметите и на појавите. Откривањето на нивното основно значење, значи откривање на типичните ситуации за тие особини, како и типичните учесници за нив. Може да се констатира дека овој труд на Соколова претставува придонес во истражувањата во научните области лексикологија и славистика, дотолку повеќе што трудот е објавен во меѓународна научна публикација во која трудовите се рецензираат.

Соколова Марија (2018). Асоцијативниот речник како основа за истражување на асоцијативите. Македонистика, Бр. 17, стр. 133–168. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.

Евалуација на трудот: Овој труд, како и претходните два труда, е поврзан со истражувањата на д-р Марија Соколова на темата од нејзината докторска дисертација. Станува збор за обемен труд во кој се елаборираат голем број прашања поврзани со темата, како што се појавата, развојот и карактеристиките на асоцијативите, асоцијативите во менталниот лексикон, синтагматските и парадигматските односи кај асоцијациите, историскиот развој на асоцијативните речници, асоцијациите во македонскиот јазик, изработката на првиот Асоцијативен речник на македонскиот јазик од 50 зборови итн. Во заклучокот од трудот се нагласува дека семантички поврзаните лексеми се асоцијативно поврзани и така може да се определи нивната врска во менталниот лексикон. Асоцијациите ја претставуваат не само јазичната туку и вонјазичната врска со стимулусот. Од друга страна, како придобивка од изработката на Асоцијативниот речник на македонскиот јазик и Обратно асоцијативниот речник на македонскиот јазик се наведува тоа што тие овозможуваат да се формира јадрото на јазичното сознание во македонскиот јазик и да се спореди со јадрата на другите словенски јазици. Овој труд на кандидатката д-р Марија Соколова има придонес во истражувањата од научните области лексикологија и славистика.

Приказ на магистерскиот труд од кандидатката д-р Марија Соколова

Магистерскиот труд на кандидатката д-р Марија Соколова на тема „Култура на писменото изразување на учениците во основното образование“ е одбранет во 2010 година на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје. Излагањето на материјата во трудот е конципирано во три посебни поглавја: „1. Писменото изразување како средство за комуникација“; „2. Непочитување на нормата во писменото изразување“; „3. Учениците и наставниците за важноста на писменото изразување“. Покрај тоа, во магистерскиот труд има и еден пригоден вовед, заклучок, прилози и библиографија. Уште во самиот вовед кандидатката ги наведува целите и задачите на изработката на трудот при што нагласува дека за да се одговори на прашањето дали кај учениците постои изградена култура на писменото изразување, треба да се земат предвид неколку показатели: дали учениците го владеат правописот; дали ја владеат граматиката; дали ја владеат лексиката; дали имаат изградено стил; дали имаат критички однос кон својот и кон туѓиот текст; дали имаат способност за брзо забележување на грешки во текстовите; постои ли способност и желба за усовршување на текстот. Проблемот на писменото изразување на учениците е лоциран преку непосреден увид во писмените работи на учениците при што е забележано дека значителен број на ученици, особено во пониските одделенија од основното образование, имаат потешкотии во јасно и прецизно изразување на своите мисли. Оттаму доаѓа и идејата за изработка на еден ваков магистерски труд од областа методика на јазик со кој ќе се сугерираат идеи за стратегијата, моделите и начините како учениците да се оспособат да развијат способност за убаво писмено изразување. При изработката на магистерскиот труд кандидатката користи неколку видови материјали: писмени работи од ученици од основни училишта од Скопје и од други градови од Македонија; писмени вежби, тестови, домашни работи, есеи од учениците од истите училишта; секојдневните пораки што ги праќаат учениците преку СМС-пораки или пораки преку интернет.

Во првото поглавје од магистерскиот труд кандидатката ги елаборира теориските аспекти на писменото изразување како средство за комуникација, започнувајќи со појаснување на сличностите и разликите меѓу писменото и усното изразување при што ќе нагласи дека и психолозите и методичарите на наставата се согласни во тоа дека писменото изразување е потешко од усното изразување. Причините за тоа се согледуваат, пред сè, во фактот дека прво се јавува усниот говор кој се креира во претшколска возраст, а за разлика од него писменото изразување започнува подоцна, односно во пониските одделенија од основното образование. Покрај ова, писменото изразување, за разлика од усното, е побавно во однос на создавањето, статично, поформално, посилено, попрецизно,

дистанцирано од говорната ситуација, додека усниот говор ретко се планира однапред и лесно се прилагодува на текот на комуникацијата. И, сосема логично, кандидатката веднаш го поставува суштинското прашање кое гласи „како се постигнува добра писменост“ при што ќе се повика на умесната забелешка на методичарот на наставата Радмило Димитријевиќ кој вели дека постојат три правила: првото правило гласи да се чита, второто правило гласи да се чита и третото правило гласи пак да се чита. Освен тоа, во првиот дел од трудот детално се разгледуваат и писмените состави на учениците и нивната улога како посебен вид училишна форма на работа којашто се состои во неколку придобивки: стекнување способност за убаво читливо пишување, пред сè, на кирилица, како и надворешен убав и чист облик на напишаното; утврдување на правописот и на интерпункцијата до целосно и сигурно владеење со нив; вежбање и правилна употреба на сите граматички облици и синтаксички правилно оформување на реченици; збогатување на речникот; усовршување на стилот и композицијата на писмените состави. Натаму авторката ги разгледува писмените вежби со детален опис, а ги наведува и ги појаснува и формите на пишување за создавање правописни навики како што се препишување, диктат, прераскажување, слободни состави, опис, известување, расправа, писмени работи и слично, но ги нуди и основните компоненти при вреднувањето на писмената работа. На крајот од првиот дел на магистерскиот труд се анализираат и се објаснуваат современите форми на писменото изразување кај учениците како што се СМС-пораците, писменото изразување преку интернет, но и графитот како форма на писменото изразување.

Второто поглавје од магистерскиот труд на кандидатката д-р Марија Соколова се однесува на анализа на непочитувањето на нормата во писменото изразување, при што во прв план се даваат условите за добра писменост, а во тоа мошне значајно е прашањето за улогата на наставникот во културата на писменото изразување на учениците. Во таа смисла, авторката нагласува дека главна задача на наставникот по Македонски јазик е да ги увери учениците дека културата на писменото изразување е главна карактеристика на секој човек со што учениците ќе сфатат дека она што сега ќе го научат во училиштето понатаму лесно ќе го применат и надградат. Се разгледува потоа и писменото изразување како наставно подрачје во наставниот план и програма, а мошне значајно е во вториот дел од трудот и истражувањето од кандидатката во врска со недоследностите во писменото изразување кај учениците од основното образование со сосема јасни цели, задачи, методи и техники на истражувањето. Како предмет на ова истражување ќе се постави синтаксичкиот обем, структурата и нормативноста на писмениот израз на учениците од V до VIII одделение од основното образование. Анализирани се 135 писмени работи на ученици од училишта во Скопје и во Кочани при што се даваат и детални резултати од истражувањето илустрирани и со соодветни графикони. Еден од поопштите заклучоци на авторката од ова истражување, на пример, е дека учениците од основното образование ја немаат добро совладано граматиката. Ваквите грешки се почести кај учениците од помалите општини во државата кои се подложени на разни дијалектни влијанија. Истите грешки најчесто се јавуваат во писмените задачи на учениците од петто одделение и тоа со 33,89 %, а најретки се кај учениците од седмо одделение со 5,5 %. Кај учениците од шесто и осмо одделение има речиси иста застапеност на ваквите грешки со 16,66 %. Но, во трудот детално и прегледно се наведени и систематизирани во табели најчестите грешки во писменото изразување кај учениците од што може да се забележи дека најчести се грешките на фонолошко ниво и на правописно ниво.

Третото поглавје на трудот претставува конкретно теренско истражување за писменото изразување на учениците при што основната методска алатка е анкетаирањето и на учениците и на наставниците. И самата авторка ќе нагласи дека оваа методска тема на магистерскиот труд ги анализира состојбите од нашиот сегашен образовен систем во поглед на писменоста на учениците и дека целта е да се добие реална слика за културата на писменото изразување на учениците во основното образование и да се дадат конструктивни насоки за нејзино подобрување. Поставени се јасни цели што треба да се постигнат со анкетите и со одговорите на учениците: дали учениците подеднакво го користат литературниот јазик во училиштето и надвор од него; дали внимаваат на своето

писмено изразување само додека трае часот по македонски јазик; дали пишуваат домашни задачи; дали се подготвуваат за писмените работи; дали сакаат повеќе писмено или усно одговарање; како гледаат на писмените задачи, грешките во нив и поправките; како пишуваат СМС-пораки и e-mail, дали употребуваат скратеници и дали се потпишуваат на крајот од пораката; дали читаат други книги освен лектирите; дали употребуваат интернационализми и што мислат за наставниците што употребуваат интернационализми и слично. Со ова истражување се опфатени 18 основни училишта од 13 општини во Македонија, а при анализата се користат, во основа, статистичкиот и дескриптивниот метод. Во продолжение од трудот се наведуваат резултатите од анкетата на учениците што е поткрепено и со соодветни графички прикази. На пример, еден од заклучоците е дека поголем број од учениците (72,1 % од испитаниците) учат од сопствените грешки направени во писмените задачи. Идентична анкета е извршена и со наставниците по македонски јазик од 23 основни училишта во врска со писменото изразување на учениците. И овде детално се наведени резултатите од анкетата дополнети со графички прикази. Така, на пример, во врска со домашните задачи се наведува резултатот дека кај 81,3 % од наставниците е вообичаено често да им даваат домашна задача на учениците, додека преостанатите наставници го прават тоа само во одредени ситуации, кога тие сметаат дека е неопходно, а ниту еден од наставниците не се изјаснил дека воопшто не задава домашни задачи.

Во заклучокот од магистерскиот труд кандидатката, меѓу другото, нагласува дека писмените вежби имаат за цел свесно усвоените знаења да добијат практична сила. За што подобри резултати, наставниците треба да користат најразлични наставни методи, содржини и форми на работа за да постигнат кај учениците што поголема мотивираност, интерес за работа, а со тоа да придонесат за што поефикасно остварување на целта на нашиот образовен систем.

Од деталниот приказ на магистерскиот труд на кандидатката д-р Марија Соколова може да се заклучи дека станува збор за значајна студија, поткрепена со теренски истражувања, која ги унапредува научните достигнувања во областите методика на јазик и македонистика.

Опишта евалуација на наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност на д-р Марија Соколова

Кандидатката д-р Марија Соколова има повеќегодишно искуство во наставата во основното и во средното образование како наставник по предметите Македонски јазик (во основното образование) и Македонски јазик и литература (во средното образование) и тоа во неколку основни и средни училишта во Македонија. Денес Соколова работи како наставник по предметот Македонски јазик и литература во СОУ „Гошо Викентиев“ во Кочани. Покрај тоа, таа има искуство и како демонстратор во високото образование (на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје), но и како предавач по Македонски јазик за странски студенти во рамките на Институтот за јазици на Филолошкиот факултет во Штип, а во студиската 2018/2019 година е ангажирана и како стручњак од практиката по македонски јазик на Филолошкиот факултет во Штип за предметите Лексикологија на СМЈ, Споредбена граматика на словенските јазици, Македонски јазик 3 и Македонски јазик 4.

Во однос на научноистражувачката дејност, кандидатката д-р Марија Соколова има изработено и одбрането магистерски труд на тема „Култура на писменото изразување на учениците во основното образование“ од областите методика на јазик и македонистика, како и докторска дисертација на тема „Паронимите и асоцијативите во македонскиот современ јазик“ од областите Лексикологија и Македонистика. Магистерскиот труд и докторската дисертација на Соколова не се објавени. Покрај тоа, Соколова има објавено 8 научни и стручни трудови во домашни публикации. Од објавените трудови може да

се заклучи дека досегашниот научен интерес на Соколова е насочен доминантно кон областите методика на јазик и лексикологија. Треба да се истакне дека магистерскиот труд и докторската дисертација на кандидатката д-р Марија Соколова даваат значаен придонес во развојот на истражувањата од областите методика на јазик и лексикологија, а одделни нејзини објавени трудови гравитираат кон темите од магистерскиот труд и од докторската дисертација.

Во врска со стручно-апликативната дејност на д-р Марија Соколова, комисијата не можеше да констатира какви било активности затоа што кандидатката нема приложена никаква документација за ваквата дејност, иако во нејзината кратка биографија Соколова има наведено дека учествувала на одредени семинари и курсеви. Сепак, поради недостиг од соодветна документација рецензентската комисија не можеше ниту да ја потврди ниту да ја евалуира стручно-апликативната дејност на кандидатката д-р Марија Соколова.

IV. Кандидат д-р Марија Гркова: При деталното разгледување на пријавата и документацијата од кандидатката д-р Марија Гркова, доставена во предвидениот рок и во согласност со објавениот Конкурс, рецензентската комисија констатираше дека кандидатката д-р Марија Гркова има поднесено комплетна, соодветна и валидна документација што е предвидена со Конкурсот по што детално ги разгледа сите поднесени документи од кандидатката.

Биографски податоци за кандидатката д-р Марија Гркова

Кандидатката д-р Марија Гркова е родена во Штип на 14.11.1987 година. Основно и средно образование завршува во родниот град. Образованието го продолжува на Педагошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, наставна насока, на која дипломира во 2010 година и се стекнува со стручно звање дипломиран професор по одделенска настава. Истата година го продолжува своето образование и се запишува на постдипломски студии на групата Македонски јазик на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Во 2011 година ја пријавува темата за магистерски труд под менторство на проф. д-р Лидија Тантуровска. Во 2014 година го брани магистерскиот труд на тема „Усвојување на граматичките категории кај именките во македонскиот јазик како странски“ на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје со што се стекнува со научен назив магистер по филолошки науки. Во студиската 2014/2015 година се запишува на трет циклус студии на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје на Студиската програма Македонистика, насока Научноистражувачки студии на македонскиот јазик, а во октомври 2018 година ја одбрани докторската дисертација со наслов „Јазичните грешки по морфологија кај учениците во основното образование во Штипско“ и се стекна со научен назив доктор по хуманистички науки – македонистика – научноистражувачки студии на македонскиот јазик. Работното искуство во високото образование кандидатката д-р Марија Гркова го започнува во 2010 година како волонтер на Катедрата за македонски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Во периодот од 2011 до 2013 година д-р Марија Гркова е ангажирана како предавач по Македонски јазик како странски за студентите од Турција во рамките на Институтот за јазици на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, а во 2013 година е и предавач по Македонски јазик на Летниот камп на Министерството за надворешни работи кој се одржа во Охрид под мотото „Ја сакам Македонија“. Во 2015 и 2016 година повторно работи како предавач по Македонски јазик како странски за студенти од Турција во рамките на Институтот за јазици на Филолошкиот факултет во Штип, а во тој период истовремено е ангажирана како волонтер на Катедрата за македонски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет во Штип сè до 2018 година. Од 2018 година до денес кандидатката д-р Марија Гркова работи како предавач по Македонски јазик како странски за студентите од Турција во рамките на Институтот за јазици на Филолошкиот факултет во Штип, а во студиската 2018/2019 година ангажирана е и како демонстратор на Катедрата за македонски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Наставно-образовна и научноистражувачка дејност на д-р Марија Гркова

Кандидатката д-р Марија Гркова има повеќегодишно искуство во наставно-образовната дејност, односно во наставата во високото образование како волонтер, како предавач и како демонстратор. Во студиската 2010/2011 година како волонтер Гркова беше ангажирана на вежбите за предметот Современ македонски јазик 1 кај проф. д-р Симон Саздов на Филолошкиот факултет во Штип. При соработката со проф. д-р Толе Белчев на Катедрата за македонски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет во Штип кандидатката д-р Марија Гркова како волонтер беше ангажирана за предметот Зборообразување на СМЈ во студиската 2015/2016 година, како и за предметот Лексикологија на СМЈ во студиската 2016/2017 година. Во студиската 2018/2019 година Гркова е ангажирана како демонстратор за предметите Македонски јазик 1 и Македонски јазик 2 на Катедрата за англиски јазик и книжевност и на Катедрата за италијански јазик и книжевност на Филолошкиот факултет во Штип – дисперзирани студии во Струмица. Неколку години последователно кандидатката д-р Марија Гркова, преку Проектот „Надградување на студиските програми по македонски јазик како странски“, се јавува и во функција на предавач по Македонски јазик како странски на странските студенти кои, главно, доаѓаат од Турција, но има работено и со студенти од Кина, па дури и од Гана, Африка. Кандидатката го дополни своето работно искуство и преку работењето со странски студенти кои доаѓаат на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип преку добропознатата „Еразмус програма“ преку која има работено со студенти од Италија, Словенија, Полска и од други европски земји. Може да се заклучи дека кандидатката д-р Марија Гркова во текот на нејзиното безмалку десетгодишно ангажирање како волонтер, предавач и демонстратор на Филолошкиот факултет во Штип (во чии рамки е и Институтот за јазици) се стекнала со солидно работно искуство во високообразовната настава.

Што се однесува до научноистражувачката дејност на д-р Марија Гркова, врз основа на приложената документација може да се констатира дека кандидатката има изработено магистерски труд од научните области методика на наставата, македонистика и морфологија (необјавен), докторска дисертација од научните области методика на наставата, македонистика и морфологија (необјавена), има објавено 11 авторски научни и стручни трудови од кои 8 во меѓународни научни публикации и три во домашни научни и стручни публикации, а учествувала на 5 научни конференции и собири од кои 4 со меѓународен научен карактер и еден домашен научен собир. Од доставените објавени научни трудови и од излагањата на научните конференции, но и од необјавениот магистерски труд и од необјавената докторска дисертација, очигледно е дека научниот интерес на кандидатката д-р Марија Гркова е насочен кон три научни области и тоа македонистика, морфологија и методика на јазик, но може да се констатира дека во досегашната научна дејност на Гркова доминираат научните области македонистика и морфологија, што може да се согледа и од подеталниот преглед на објавените трудови и на излагањата од научните конференции што го приложуваме во продолжение, а за што кандидатката има поднесено уредна документација, како и од приложениот детален приказ на магистерскиот труд на кандидатката д-р Марија Гркова.

Преглед и евалуација на објавените трудови од кандидатката д-р Марија Гркова

Гркова Марија (2011). Најчести проблеми при изучувањето на македонскиот јазик како странски. Годишен зборник на Филолошкиот факултет во Штип, Год. 2, Бр. 2, стр. 211–219. Штип: Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет.

Евалуација на трудот: Овој труд претставува кратка анализа на начините на кои странците го совладуваат македонскиот јазик и со кои потешкотии се соочуваат при изучувањето на нашиот јазик. Истражувачките искуства, наведува авторката, покажуваат дека изучувањето на два или на повеќе јазици има само позитивни страни. Меѓутоа, за да се

совлада еден јазик потребно е да се прескокнат многу препреки. Поради својата структура, македонскиот јазик е интересен за лингвистите, како домашни, така и странски. Од друга страна, нашиот јазик високо котира во европската литература и се преведува на многу странски јазици и за таа цел се учи, се изучува и се усвојува. Откако ќе ги даде ваквите појдовни забелешки, авторката се осврнува накратко на прирачниците на македонски јазик за странци, а потоа подетално зборува за јазичните тестови и нивната структура опишувајќи ги, пред сè, сегментите од морфологијата и морфосинтаксата и анализирајќи од тој аспект конкретни тестови напишани од странци со детално појаснување на јазичните пропусти во нив. Од содржината на трудот може да се забележи дека авторката е склona кон морфолошките анализи и интерпретации, а тоа го потврдуваат и заклучните согледби во трудот во кои се констатира: „Врз основа на истражувањата е извршен еден општ обид за утврдување на најчестите грешки што ги прават странците при изучување на македонскиот јазик. Во рамките на морфосинтаксата, најтешка за усвојување им е граматичката категорија определеност, односно неопределеност, потоа категоријата род на именките, глаголските категории време, вид, лице, предност... Во однос на придавките, чести грешки се среќаваат во рамките на членските морфеми и степенувањето“.

Гркова Марија (2014). Усвојување на граматичките категории род, број и определеност кај именките во македонскиот јазик од страна на студентите – слависти. Филолошки студии, Год. XII, Том 2, стр. 643–668; www.philologicalstudies.org.

Евалуација на трудот: Станува збор за значаен оригинален научен труд од областите македонистика и морфологија, што може да се констатира и од самиот наслов на трудот, објавен во меѓународно научно списание. Авторката д-р Марија Гркова уште на почетокот од трудот констатира дека при учењето македонски јазик како странски од голема важност е усвојувањето на граматичките категории кај именките. Во овој труд, имено, се анализирани одговорите од вежбите поврзани со граматичките категории кај именките дадени од страна на студентите од странство што го учат македонскиот јазик, а чиј мајчин јазик е еден од словенските јазици. Поставената цел во овој труд е да бидат земени предвид вежби за почетно рамниште од учебници по македонски јазик како странски кои веќе се искористени за подготвување контролни тестови, како и вежби за средно рамниште подготвени за потребите на ТЕМАК-тестовите. Во анализата се земени предвид следните критериуми: а) контролните тестови да бидат спроведени меѓу студенти што го учат македонскиот јазик како странски надвор од Република Македонија (во некои од лекторатите по македонски јазик); б) со контролните тестови да бидат опфатени студенти чиј мајчин јазик е еден од словенските јазици; в) во анализата да се вклучуваат и тестови сработени според европските стандарди, како што се ТЕМАК-тестовите. По анализата на одговорите, каде што ќе биде застапена и статистичка анализа, се очекува да се дојде до заклучоци каков вид вежби се потребни за усвојување на граматичките категории кај именките. Во заклучокот од трудот авторката дава детален опис на резултатите добиени од ТЕМАК-тестовите и од Контролниот тест 1 и Контролниот тест 2 по што се нудат и насоки за начините со чија помош полесно може да се усвојуваат граматичките категории род, број и определеност кај именките, што на трудот му дава особена научна важност.

Гркова Марија (2016). Осврт кон усвојувањето на граматичките категории кај именките во македонскиот јазик како странски. Палимпсест, Год. 1, Бр. 1, стр. 53–63. Штип: Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет.

Евалуација на трудот: Станува збор за стручен труд од кандидатката д-р Марија Гркова објавен во меѓународно научно списание. Во воведот од трудот авторката ги наведува најпрво претходните морфолошки истражувања во врска со детерминирањето и дефинирањето на граматичките категории по што преминува на конкретна анализа на јазичните отстапувања поврзани со граматичките категории кај именките. Авторката нагласува дека Македонскиот јазик како странски е посебна област на македонистиката

којашто се занимава со учењето и со усвојувањето на македонскиот јазик од страна на сите оние на кои македонскиот јазик им е странски. Учењето и усвојувањето на македонскиот јазик како странски има петдецениска традиција. Лингвистите и македонистите прават напори што повеќе да ѝ понудат на Македонистиката преку истражувањата за македонскиот јазик како странски, а доказ за тоа се многубројните трудови коишто може да се сретнат во литературата од областа на македонистиката. Придонес за развојот во областа македонски јазик како странски се овозможува и преку изнаоѓање начини, односно пристапи преку кои полесно би се усвоиле граматичките категории кај именките. Затоа, пишува авторката, целта на овој труд е да се даде краток осврт кон анализата на усвојувањето на граматичките категории кај именките во македонскиот јазик како странски. Во таа смисла, во трудат се наведуваат детални морфолошки анализи за јазичните отстапки направени од страна на студенти чиј мајчин јазик е словенски јазик, како и за јазичните отстапки и пропусти направени од страна на студенти чиј мајчин јазик е турскиот, при што се зборува за множински форми кај именките од машки род, множински форми кај именките од женски род, определување на именките од машки и од женски род и така натаму со детален опис на јазичните пропусти и грешки од аспект на морфолошките специфики. Очигледно е дека и во овој труд интересот на авторката најмногу е насочен кон областа морфологија.

Гркова Марија (2016). Нешто за резултатите од анонимниот тест спроведен кај учениците од VI одделение во Штипско. Филолошки студии, Год. XIV, Том 1, стр. 237–245; www.philologicalstudies.org.

Евалуација на трудот: Овој труд е објавен во меѓународно научно списание и претставува приказ на морфолошките јазични грешки во однос на менливите зборови што ги прават учениците од шесто одделение. Во воведот авторката се осврнува на дефинициите за морфологијата и на класификацијата на видовите зборови според менливоста, по што ќе се определи и предметот на истражување, а тоа се менливите видови зборови: именки, придавки, заменки, броеви и глаголи. Со оглед на тоа што менливите зборови за првпат се усвојуваат во шесто одделение, нагласува авторката, тестирањето е спроведено кај овие ученици, сметајќи дека темата им е усвоена. За таа цел е подготвен наменски составен тест по македонски јазик што содржи вежби во кои се застапени морфолошките особености кај менливите зборови усвоени дотогаш. Во врска со резултатите од тестирањето, авторката заклучува: „Во однос на именките, забележавме дека глаголската именка трчање, поголемиот број ученици ја определија како глагол. Од друга страна, при барањето за образување глаголски именки од дадените глаголи, повеќе ученици одговорија позитивно на барањето. Во вежбите за проверка на знаењата за зборовната група придавки, се покажа дека најчесто има мешање на описните и на односните придавки...“. Како што може да се забележи, трудот се однесува на научните области методика на јазик, македонистика и морфологија, со тоа што истражувањата во трудот доминантно се насочени кон научните области македонистика и морфологија.

Гркова Марија (2016). За чувањето на идентитетот на македонскиот јазик. Палимпсет, Год. 1, Бр. 2, стр. 193–196. Штип: Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет.

Евалуација на трудот: Станува збор за стручен труд објавен во меѓународно научно списание. Трудот, всушност, претставува приказ на книгата „За идентитетот на македонскиот јазик“ од Лидија Тантуровска што е објавена во 2014 година како издание на Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје. Во апстрактот на трудот авторката Гркова ги наведува суштинските структурни сегменти на изданието: „Станува збор за дело кое содржи 220 страници, а материјата е поделена во четири глави: За идентитетот се работи, 'Во потрага' по идентитетот на македонскиот јазик, Македонскиот наспрема другите јазици и На патот кон Европа – европски. Во првата глава, авторката 'допира' до повеќе јазични прашања, почнувајќи од Македонскиот јазик и неговото приклучување во европското семејство, а завршувајќи со Грижата за македонскиот јазик

(давајќи свои размислувања). Втората глава, главно, ги опфаќа ставовите на Мисирков поврзани со македонското прашање, додека во третата глава авторката потсетува за промените во општеството кои директно или индиректно влијаат и врз јазикот, како врз македонскиот, така и врз други јазици. Во последната глава, авторката го претставува македонскиот јазик од поинаков агол, од правно-политичкиот“. Овој труд на кандидатката д-р Марија Гркова се однесува на научната област македонистика.

Гркова Марија (2016). За вежбите поврзани со граматичките категории на именките од учебниците по Македонски јазик за странци – почетно рамниште. Во: Зборник од Осмиот научен собир на млади македонисти, стр. 73–86. Скопје: Универзитет „Св.

Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“.

Евалуација на трудот: Овој труд се однесува на истражувањата на авторката поврзани со морфолошките грешки при тестирањето на ученици и студенти, а во овој текст конкретно станува збор за морфолошките грешки на студентите што го учат македонскиот јазик како странски во Република Македонија и на студенти што го учат македонскиот јазик како странски надвор од нашава држава, односно во два лекторати по македонски јазик. Авторката нагласува дека при учењето македонски јазик како странски од голема важност е усвојувањето на граматичките категории кај именките. За таа цел се анализирани одговорите од вежбите поврзани со граматичките категории на именките, направени од страна на студентите од странство што го учат македонскиот јазик. Поставената цел е да бидат земени предвид вежби за почетно рамниште од учебници по Македонски јазик како странски кои ќе бидат искористени за подготвување на контролни тестови. Врз основа на дадените одговори во тестовите, авторката дава детален приказ на најчестите грешки од морфолошки аспект во врска со граматичките категории кај именките, како на пример: неправилна употреба на множински форми, неправилно членувани именски форми и неправилно употребен член и така натаму. Може да се заклучи дека истражувањата во овој труд се однесуваат на научните области методика на јазик, македонистика и морфологија.

Гркова Марија (2017). Полезен турско-македонски учебник од Марија Леонтиќ. Палимпсет, Год. 2, Бр. 3, стр. 273–277. Штип: Универзитет „Гоце Делчев“,

Филолошки факултет.

Евалуација на трудот: Овој труд е приказ (осврт, рецензија) за учебникот „Gel Türkçeyi ve Makedoncayı Sevelim, Gel Türkçeyi ve Makedoncayı Öğrenelim! Дојди да ги сакаме турскиот и македонскиот, Дојди да ги научиме турскиот и македонскиот!“ од професорката Марија Леонтиќ што беше објавен во 2015 година. Авторката на приказот нагласува дека станува збор за турско-македонски учебник кој ќе им послужи на сите оние што сакаат да го учат турскиот и/или македонскиот јазик на почетно рамниште кое одговара на А1 и на А2 рамништата одредени според Заедничката европска референтна рамка за јазиците. Делото составено од 241 страница е поделено во неколку целини. Така, покрај предговорот и информациите за учебникот, се среќаваат и: список на симболи користени во книгата; инструкции за корисниците на книгата и десет лекции во кои е застапен комуникативниот приод, а тоа значи дека содржините во лекциите се блиски до реалноста и се збогатени со мноштво илустрации. Авторката на приказот го наведува и податокот дека учебникот од професорката Марија Леонтиќ е дел од комплетот книги „Gel Türkçeyi ve Makedoncayı Sevelim, Gel Türkçeyi ve Makedoncayı Öğrenelim! Дојди да ги сакаме турскиот и македонскиот, Дојди да ги научиме турскиот и македонскиот!“ кој дополнително содржи работна тетратка, разговорник, речник и граматика. Во заклучокот од приказот се нагласува дека овој учебник „несомнено ќе стане значајно дело во областите турски јазик како странски и македонски јазик како странски на почетно рамниште, но и пошироко“.

Гркова Марија (2017). Првиот Речник на синоними во македонскиот јазик. Палимпсет, Год. 2, Бр. 4, стр. 217–219. Штип: Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет.

Евалуација на трудот: И овој стручен труд на кандидатката д-р Марија Гркова претставува осврт (приказ, рецензија) објавен во меѓународно научно списание. Станува збор, имено, за Речник на синоними во македонскиот јазик од авторите Толе Белчев и Снежана Веновска-Антевска што беше објавен во 2017 година како издание на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Овој Речник, пишува авторката Гркова, го сочинуваат 583 страници речнички текст, предговор, список на скратеници и користена литература. Во клучниот дел од речничкиот текст се опфатени 19,365 заглавни зборови претставени по азбучен редослед. Важно е да се спомене дека во Речникот се јавуваат повеќе од 50 илјади зборови со оглед на тоа што повеќето заглавни зборови имаат повеќе од еден синоним. Покрај ова, авторката Гркова нагласува дека обработката на зборовите во Речникот најпрвин се движела во два правци: едниот – да се наведат архаизмите, а другиот – да се наведат неологизмите. Авторите посветиле внимание и да ги вклучат зборовите кои се употребуваат со преносно значење поврзано со заглавниот збор, но и да се прикаже лексемата што е во употреба во македонскиот јазик. Како синоними на заглавните зборови авторите ги наведуваат зборовите со исто значење, слично значење, но и зборовите што ја развиле синонимијата по асоцијативен пат, а сепак се длабоко вкоренети во јазикот на говорителите од македонското говорно подрачје. Овој стручен труд на кандидатката д-р Марија Гркова се однесува на научните области лексикологија и македонистика.

Гркова Марија (2018). Прагматичката компетенција видена низ очите на наставниците на странски јазици. Палимпсет, Год. 3, Бр. 5, стр. 331–335. Штип: Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет.

Евалуација на трудот: Станува збор за стручен труд на кандидатката д-р Марија Гркова објавен во меѓународно научно списание. Трудот, всушност, е приказ (осврт, рецензија) за делото „Прагматичка компетенција кај македонските изучувачи на англискиот и на германскиот јазик“ од авторките Марија Кусевска, Билјана Ивановска и Нина Даскаловска што беше објавено во 2017 година како резултат на првата фаза од научноистражувачкиот проект „Улогата на експлицитните инструкции за стекнување прагматичка компетенција при учењето англиски и германски јазик“. Како што истакнува авторката Гркова, книгата произлегува како производ од истражувањата остварени во рамките на споменатиот проект спроведен на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип во периодот од речиси две години (јануари 2015 – декември 2016 година). Потоа во освртот се дава приказ на структурата на книгата при што се истакнува дека неа ја сочинуваат вкупно 161 страница поделени, главно, во два дела или, ако сакаме, во два наслови кои понатаму се поделени уште во неколку поднаслови. Авторките во првиот дел ги разгледуваат теориските гледишта врзани со прагматиката и со прагматичката компетенција, постапно навлегувајќи во прагматичката компетенција кај целната група (македонски изучувачи на споменатите два светски јазици). Во вториот дел се зборува за емпириските истражувања спроведени кај целната група – студентите, а врз основа на добиените резултати од нив произлезе и книгата што ја прикажуваме, вели авторката. Како што може да се забележи, овој труд на Гркова се однесува на областа методика на јазик.

Гркова Марија (2018). Нешто за удвојувањето на индиректниот предмет кај учениците од IX одделение – припадници на турската заедница со наставен македонски јазик. Во: Зборник од Деветтиот научен собир на млади македонисти, стр. 29–41. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Катедра за македонски јазик и јужнословенски јазици.

Евалуација на трудот: Во овој труд авторката врши истражување во врска со морфолошката појава на удвојување на индиректниот предмет во македонскиот јазик

и степенот на нејзиното усвојување кај учениците од деветто одделение коишто се припадници на турската заедница од Штип. На почетокот од трудот се наведуваат суштинските особености на удвојувањето на индиректниот предмет како специфична појава во македонскиот јазик по што се приложени и анонимните тестови со чија помош ќе бидат проверени знаењата на учениците во врска со удвојувањето на индиректниот предмет во македонскиот јазик. Резултатите од тестовите се елаборирани системски и прикажани со табели и графикони, а во заклучокот од трудот авторката ги сумира резултатите од истражувањето: „Од анализата на резултатите во тестовите на учениците – припадници на турската заедница во IX одделение во Штип се покажа дека: Долгите заменски форми за индиректен предмет, наспроти оние за директен предмет, потешко ги препознаваат. Може да се каже дека станува збор за дијалектна особеност, според која, предлогот на се употребува и со долгите форми за директен предмет; Треба и да се нагласи дека во сите тестови каде што беше употребена кратката заменска форма ѝ за женски род, таа е напишана без надреден знак“. Според својата содржина, овој труд на авторката е значаен за научните области на кои тој се однесува, а тоа се методика на јазик, македонистика и морфологија.

Гркова Марија (2018). Усвојувањето на перфектот во IX одделение во Штипско. Во: Зборник на трудови од Третата меѓународна научна конференција „Филологија, култура, образование – ФИЛКО“, стр. 109–118. Штип: Универзитет „Гоце Делчев“,

Филолошки факултет.

Евалуација на трудот: Целта на овој труд од кандидатката д-р Марија Гркова е да се истражи колку учениците од IX одделение во Штипско го имаат усвоено минатото неопределено време во македонскиот јазик. Граматичката категорија време, нагласува авторката, е една од најкарактеристичните глаголски категории, а, пак, македонскиот јазик се одликува со најголем број глаголски времиња. Меѓу нив е и глаголското време минато неопределено време – перфект, кое може да биде свршено и несвршено. Целна група на истражувањето се учениците од IX одделение во Штипско, одделението во кое се учи и се усвојува перфектот. Притоа, треба да се спомене дека вежбите што се цел на анализа, а кои се однесуваат на минато неопределено време, се издвоени од наменски составен тест по Македонски јазик. При подготовката на тестот, пишува авторката, е внимавано вежбите да бидат директно поврзани со истражувачката тема, од една страна, а од друга, да бидат земени вежби во кои нема да се прават големи измени и да бидат прилагодени кон возраста и кон нивото на способноста на тестираната група ученици. На крајот од трудот детално се претставени резултатите од анонимниот тест коишто се системски анализирани. Може да се констатира дека трудот дава значајни истражувачки резултати во научните области методика на наставата, македонистика и морфологија.

Преглед и евалуација на учеството на научни конференции и собири на д-р Марија Гркова

Гркова Марија (2013). VIII научен собир на млади македонисти. Скопје,

Филолошки факултет „Блаже Конески“, од 16 до 18 мај.

Евалуација на излагањето: На овој научен собир кандидатката д-р Марија Гркова учествувала со излагање на тема „За вежбите поврзани со граматичките категории на именките од учебниците по македонски јазик за странци – почетно рамниште“. Во текот на излагањето кандидатката дискутирала за застапеноста на вежбите поврзани со граматичките категории кај именките во македонскиот јазик како странски од учебниците наменети за овој тип настава. Целта на истражувањето е да се анализираат решенијата на вежбите од два контролни теста спроведени меѓу студенти што го учат македонскиот јазик како странски во Република Македонија и меѓу студенти што го учат македонскиот јазик како странски надвор од нашата држава, односно во два лекторати по македонски јазик. Во текот на излагањето се претставени резултатите од анализите, но дадени се и предлози (сугестии) за полесно усвојување на граматичките категории кај именките во

македонскиот јазик: „Кога станува збор за граматичката категорија род, особено треба да се посвети внимание на завршокот на именките, со оглед на фактот што нема по еден одделен завршок за секој род одделно. Потоа, треба да им се посвети поголемо внимание на студентите чиј мајчин јазик не познава граматички род (како што е турскиот) за кои треба да има поголем број вежби за усвојување на родот кај именките; За полесно усвојување на граматичката категорија број, најпрвин е потребно да има вежби во кои ќе се бара менување на граматичките форми на именките од еднина во обична множина, но и обратно, од обичната множина во еднина. Секако треба да бидат застапени и вежби со избројана и со збирна множина во поголем број, така што тоа би довело до помал степен на мешање на наставките; Со оглед на фактот што постпозитивниот член во македонскиот јазик е една од најважните негови специфичности, а членските наставки (за определност) се врзуваат и со родот на именките, треба особено да се посвети внимание за кои студенти се подготвуваат вежбите. Се разбира дека посебно внимание треба да им се посвети и на членските наставки со кои се изразува просторност (-ов, -ва, - во, -ве, -ве, -ва; односно: -он, -на, -но, -не, -не, -на)“. Може да се констатира дека во ова излагање кандидатката д-р Марија Гркова го насочува својот научен интерес кон областите методика на јазик, македонистика и морфологија.

Гркова Марија (2016). Деветти научен собир на млади македонисти. Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“, 12–13 мај.

Евалуација на излагањето: На Деветтиот научен собир на млади македонисти (конференција во чест на проф. д-р Лилјана Минова-Ѓуркова) кандидатката д-р Марија Гркова учествувала со излагање на тема „Околу удвојувањето на индиректниот предмет кај учениците од IX одделение – припадници на турската заедница со наставен македонски јазик“. Во текот на излагањето е истакнато дека удвојувањето на предметите е една од најкарактеристичните особини на македонскиот јазик која оди во насока на граматикализација и со тоа го издвојува од другите јазици во балканскиот јазичен сојуз. Целна група на ова истражување се учениците од IX одделение – припадници на турската заедница со наставен македонски јазик во Штип, а со цел да бидат тестирани е подготвен анонимен тест по македонски јазик како немајчин што содржи вежби во кои е застапен и индиректниот предмет, поточно неговото удвојување. Покрај тоа, во текот на излагањето се претставени и резултатите од истражувањето, односно од анализите на резултатите од тестовите: „Долгите заменски форми за индиректен предмет, наспроти оние за директен предмет, учениците потешко ги препознаваат. Може да се каже дека станува збор за дијалектна особеност, според која, предлогот на се употребува и со долгите форми за директен предмет; Треба и да се нагласи дека во сите тестови каде што беше употребена кратката заменска форма ѝ за женски род, е напишана без надреден знак“. Од излагањето на кандидатката д-р Марија Гркова на Деветтиот научен собир на млади македонисти може да се забележи дека и овде истражувањето е поврзано со научните области македонистика, морфологија и методика на јазик.

Гркова Марија (2016). Меѓународна научна конференција „Мисирков – предизвик за нови проучувања во науката“ во организација на Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ од Скопје. Струмица, 2–3 ноември.

Евалуација на излагањето: На оваа меѓународна научна конференција кандидатката д-р Марија Гркова учествувала со излагање на тема „Крсте Мисирков во наставата по предметот македонски јазик“. Во текот на своето излагање кандидатката ги претставила наставните планови и програми по предметот Македонски јазик и посочила дека во нив е застапен Мисирков и во основното и во средното образование. Методичките единици за Крсте Мисирков, обично, се сместени во програмското подрачје „Јазик“. Во текот на излагањето се разгледани методичките единици поврзани со животот и со делото на Мисирков и нивната соодветна застапеност. Темата на ова излагање е од областите методика на јазик и македонистика.

Гркова Марија (2018). Трета меѓународна научна конференција „Филологија, култура, образование – ФИЛКО“. Штип, Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, 26–27 април.

Евалуација на излагањето: На Третата меѓународна научна конференција „Филологија, култура, образование – ФИЛКО“ што беше одржана на 26 и 27 април 2018 година на Филолошки факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип кандидатката д-р Марија Гркова учествуваше со излагање на тема „Усвојувањето на перфектот во IX одделение во Штипско“. Во текот на излагањето кандидатката го претстави перфектот како една од најкарактеристичните глаголски категории што е застапена и како методска единица во наставните програми по предметот Македонски јазик, а во согласност со нив и во актуелните учебници по предметот. Целна група на ова истражување се учениците од IX одделение во Штипско – одделението во кое се учи и се усвојува перфектот. Притоа, беше нагласено дека вежбите што се цел на анализа, а кои се однесуваат на минато неопределено време, се издвоени од наменски составен тест по Македонски јазик. Целта е преку анализата на добиените резултати од учениците од IX одделение во Штипско да се види колку го имаат усвоено перфектот. На крајот од излагањето се претставени и резултатите од тестирањето при што детално се анализираат и се објаснуваат најчестите грешки во врска со употребата на перфектот. Ова излагање на кандидатката д-р Марија Гркова се однесува на научните области македонистика, морфологија и методика на јазик.

Гркова Марија (2018). X научен собир на млади македонисти (конференција во чест на проф. д-р Лилјана Минова-Гуркова). Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Катедра за македонски јазик и јужнословенски јазици, 10–11 мај.

Евалуација на излагањето: На овој научен собир кандидатката д-р Марија Гркова учествуваше со излагање на тема „Усвојувањето на граматичката категорија начин (според резултати добиени од учениците од основното образование во Штипско)“. Во текот на излагањето кандидатката потсети дека глаголот е зборовна група која има најсложена структура во однос на сите преостанати зборовни групи. При излагањето беше извршена елаборација за глаголскиот начин кој е застапен и како методска единица во наставните програми по предметот Македонски јазик, а во согласност со нив и во актуелните учебници по предметот. Целна група на истражувањето се учениците од VI, VIII и од IX одделение од Штипско. Притоа, кандидатката потенцираше дека вежбите што се цел на анализа, а кои се однесуваат на глаголскиот начин, се издвоени од наменски составен тест по Македонски јазик. Целта на истражувањето е преку анализата на добиените резултати од учениците да се види колку тие го имаат усвоено глаголскиот начин. На крајот од излагањето беа презентирани резултатите и анализите при што беше заклучено: „Кај можниот начин често се среќаваат примерите со мош ќе (мош има функција на скратена верзија од модалниот збор можеби во штипскиот говор); Кај заповедниот начин, пак, се среќаваме со поголем број јазични грешки. Така, на пример, во одреден број тестови беа напишани формите стои, спои, освои кои треба да гласат стој, спој, освој. Сепак, најголем број грешки поврзани со заповедниот начин се однесуваат на мешање на формите за 2 лице еднина со формите за 3 лице еднина, па наместо нека/ да слуша, пишувае слушај“. Од предоченото може да се констатира дека ова истражување на кандидатката д-р Марија Гркова се однесува на научните области македонистика, морфологија и методика на јазик.

Приказ на магистерскиот труд на кандидатката д-р Марија Гркова

Магистерскиот труд на кандидатката д-р Марија Гркова со наслов „Усвојување на граматичките категории кај именките во македонскиот јазик како странски“ е одбранет во 2014 година на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Магистерскиот труд на Гркова се однесува на областите методика на јазик, македонистика и морфологија. Трудот е структуриран во 3 глави, вовед и заклучни белешки. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и

поднаслови со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето. Во воведниот дел кандидатката накосо дава преглед за предметот и за целите на истражувањето, теоретската рамка, како и методите на истражувањето. Во овој дел се нагласува дека една од целите на истражувањето на оваа тема е преку статистичка анализа на ексцерпираниот материјал да се дојде до заклучоци – каков вид вежби се потребни за усвојување на граматичките категории кај именките во македонскиот јазик како странски.

Во првата глава со наслов „Дефиниции за граматичките категории“ кандидатката нуди кус преглед на дефинирањата поврзани со деловите на говорот, денес познати како зборовни групи, притоа надоврзувајќи се кон својата морфолошка тема – граматичките категории на зборовната група именки. Гркова во овој дел од трудот, посветен на морфолошка проблематика, најпрвин се осврнува кон лингвистичката литература од каде што ги прикажува дефинирањата за категориите од втор ред и каде што се наведува дека зборовите меѓу себе, во секоја зборовна група, се обединуваат со некои општи, граматички значења и со нивните формални показатели кои ги препознаваме во морфологијата како граматички категории. Потоа кандидатката врши преглед на дефинирањата на граматичките категории од лингвистичко-морфолошката литература во македонистиката потпирајќи се, пред сè, врз ставовите на Блаже Конески, Лилјана Минова-Гуркова, групата автори на Општата граматика на македонскиот јазик (Стојка Бојковска, Лилјана Минова-Гуркова, Димитар Пандев, Живко Цветковски) и други.

Втората глава кандидатката ја насловила „Македонскиот јазик како странски“, а во неа се дава преглед на терминологијата поврзана со потесната област и јазикот како странски, при што наведува дека македонистиката за првпат посветува внимание на учењето и на усвојувањето на македонскиот јазик како странски по основањето на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура, преку чии напори се отвораат првите лекторати за македонски јазик во светот каде што се започнало со испраќање на лектори по македонски јазик, се започнало со наставата за изучување, учење и усвојување на македонскиот јазик како странски, а секако и со излегување од печат на првите учебници и учебни помагала за предавање на македонскиот јазик за странци. Во овој дел од трудот кандидатката детално ги прикажува и тестовите со кои се служи за истражувањето како што се: ТЕМАК-тестови чии вежби се оформени во согласност со стандардите на Заедничката европска референтна рамка на јазиците; наменски составени тестови чии вежби се преземени од учебниците по македонски јазик како странски за почетно рамниште (Контролен тест I и Контролен тест II); тестови чии вежби се со изменета содржина на вежбите од учебниците по македонски јазик како странски за почетно рамниште (испит по предметот Македонски јазик за странци, A1 и A2 ниво). Според наведеното во трудот, Гркова ексцерпирала повеќе од 400 тестови на студенти и на кандидати за учење на македонскиот јазик како странски во врска со морфолошката проблематика за граматичките категории кај именките, а преку добиените одговори од нив донесува заклучни белешки кои ги прикажува во третата глава.

Последната глава од магистерскиот труд на кандидатката д-р Марија Гркова е со наслов „Анализа на решенијата и на јазичните отстапки во тестовите“. Во оваа глава, кандидатката ги дели добиените одговори во четири главни групи и тоа според мајчиниот јазик на тестираните студенти. Тие групи се: 1) Анализа на решенијата и на заедничките морфолошки јазични отстапки што се среќаваат при учењето македонски јазик како странски, независно од мајчиниот јазик на студентите; 2) Анализа на решенијата и на морфолошките јазични отстапки што се среќаваат при учењето македонски јазик како странски, од страна на студенти чиј мајчин јазик е словенски јазик; 3) Анализа на решенијата и на морфолошките јазични отстапки што се среќаваат при учењето македонски јазик како странски, од страна на студенти чиј мајчин јазик е несловенски јазик; 4) Анализа на решенијата и на морфолошките јазични отстапки што се среќаваат при учењето на македонски јазик како странски од страна на студентите од Турција. Четвртата наведена анализа, нагласува Гркова, не е случајна, а студентите од турското говорно подрачје се издвоени од две причини: а) Првата причина е поседувањето голем број тестови на студентите

од турското говорно подрачје; б) Втората причина се однесува на јазичниот систем на турскиот јазик, односно на фактот дека за морфологијата на овој јазик не е својствена граматичката категорија род. Во рамките на секоја наведена поделба Гркова понатаму ги дели добиените решенија и морфолошките јазични отстапки според граматичките категории кај именките – род, број и определеност – кои се, всушност, и предмет на анализа, цел на истражување и тежиште во магистерскиот труд. Од обемото истражување и анализирање на одговорите кандидатката го заклучува следново: Во Заедничката европска референтна рамка за јазиците е наведено дека грешките се јавуваат поради еден „меѓујазик“, една поедноставена или искривена претстава за целната компетенција. Кога ученикот прави грешки, неговата изведба е навистина во согласност со неговата компетенција во која се развиени карактеристики различни од нормите на странскиот јазик. Од друга страна, пропусти во изведбата се јавуваат кога еден корисник/ученик (а тоа може да му се случи и на роден говорител) не ги активира своите компетенции на правилен начин. Во Рамката уште се наведува дека грешките и пропустите треба да бидат регистрирани, анализирани и да бидат објаснети, со цел да се утврди причинителот за нивната појава, но сето тоа да не ја попречува комуникацијата. Не смее ниту да се дозволи грешките да бидат тие што ја попречуваат комуникацијата, што значи дека треба да се искоренат.

Во магистерскиот труд е извршено и детално регистрирање, анализирање и објаснување на морфолошките јазични отстапки (грешки) коишто се појавиле во рамките на граматичките категории кај именките. Преку нивното анализирање е даден полесен пристап за нивното усвојување. Анализата во оваа теза е поделена на четири дела, а поделбата е правена врз основа на мајчиниот јазик на тестираните студенти коишто го учат македонскиот јазик како странски. Ваквата поделба на анализата не е случајна. Така, на студентите од словенско говорно подрачје, а кои го учат македонскиот како странски, би им било полесно да ги усвојат морфолошките правила во однос на граматичките категории род и број. Токму овој став, потенцира Гркова, наведува да мислиме дека поголемо внимание треба да се посвети при учењето на граматичката категорија определеност од страна на студенти за чиј мајчин јазик не е својствена оваа морфолошка категорија. Сепак, ваквите ставови не може да важат и за студенти чиј мајчин јазик не е словенски. Во ваквите случаи треба да се посвети еднакво внимание при учењето на сите граматички категории на именките (особено онаму каде што се појавила тешкотија), тргнувајќи од фактот дека јазичниот систем на македонскиот јазик и на некој друг несловенски јазик значително се разликуваат. По аналогија на наведеното, студентите чиј мајчин јазик е несловенски, треба да посветат повеќе време и труд со цел да се здобијат и со компетенции за граматичките категории на именките во македонскиот јазик. Овде треба да се нагласи дека голема улога во наставата по странски јазик ја имаат вежбите што се применуваат за проверка на познавањата на јазикот.

Во заклучокот од магистерскиот труд кандидатката д-р Марија Гркова наведува неколку клучни изводи: а) Кога станува збор за граматичката категорија род, особено треба да се посвети внимание на завршетокот на именките, со оглед на фактот што нема по еден одделен завршеток за секој род одделно; б) За полесно усвојување на граматичката категорија број, најпрвин е потребно да има вежби во кои ќе се бара менување на граматичките форми на именките од еднина во обична множина, но и обратно, од обичната множина во еднина. Секако, треба да бидат застапени и вежби со избројана и со збирна множина, во поголем број, така што тоа би довело до помал степен на мешање на наставките; в) Со оглед на фактот што постпозитивниот член во македонскиот јазик е една од најважните негови специфичности, а членските наставки (за определеност) се врзуваат и со родот на именките, треба особено да се посвети внимание за кои студенти се подготвуваат вежбите. Се разбира дека при усвојувањето на граматичката категорија определеност треба да се усвојат и членските наставки со кои се изразува просторност (-ов, -ва, -во, -ве, -он, -на, -но, -не).

Од изложениот детален приказ на магистерскиот труд на кандидатката д-р Марија Гркова може да се заклучи дека ова истражување и резултатите од него се значаен прилог кон унапредувањето на сознанијата од научните области методика на јазик, македонистика

и морфологија, при што треба да се истакне дека во голем дел од трудот доминантни се истражувањата и анализите токму од научните области македонистика и морфологија.

Стручно-апликативна дејност на кандидатката д-р Марија Гркова

Кандидатката д-р Марија Гркова има искуство и во рамките на стручно-апликативната дејност, за што говори и приложената документација. Во 2010 година Гркова учествува на Семинарот за содржините и методите на комуникативното учење на јазикот во организација на Мировниот корпус во Македонија. Во 2011 и 2012 година е ангажирана како соработник во подготовката на Македонско-германскиот и Германско-македонскиот речник од авторите проф. д-р Билјана Ивановска и проф. д-р Толе Белчев од Филолошкиот факултет во Штип. Овој Речник е објавен во Е-библиотеката на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип во 2012 година. Кандидатката д-р Марија Гркова учествува и како предавач по македонски јазик на Летниот камп по македонски јазик „Ја сакам Македонија“ во Охрид во 2013 година во организација на Министерството за надворешни работи на Република Македонија. Исто така, во текот на докторските студии учествува на неколку работилници и на годишни научни конференции во периодот од 2015 до 2017 година на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Освен тоа, кандидатката д-р Марија Гркова учествува како млад истражувач и како соработник во два научноистражувачки проекти од 2018 година што се реализираат на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип: а) „Развивање на меѓукултурните прагматички истражувања и истражувањата на прагматиката на меѓујазикот и нивно поврзување со практиката“ чиј главен истражувач е проф. д-р Марија Кусевска од Катедрата за англиски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет во Штип; б) „Евалуација на наставата по јазик и книжевност во високото образование“ на Филолошкиот факултет во Штип, а главен истражувач на овој проект е проф. д-р Виолета Димова од Катедрата за македонски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет во Штип.

Преглед и евалуација на учеството во научноистражувачки проекти на д-р Марија Гркова

Гркова Марија – соработник, млад истражувач (2018).

Научноистражувачки проект „Развивање на меѓукултурните прагматички истражувања и истражувањата на прагматиката на меѓујазикот и нивно поврзување со практиката“. Раководител на проектот и главен истражувач е проф. д-р Марија Кусевска, Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Евалуација на проектот: Проектот има неколку основни научноистражувачки цели: зголемување на базата на меѓукултурни и интеркултурни прагматички проучувања и проучувања на прагматиката на меѓујазикот на изучувачите на странски јазици кои ќе ги споредуваат прагматичките норми во македонската јазична заедница со другите јазични заедници, како и начините на кои македонските говорители воопшто, како и македонските изучувачи на странските јазици посебно, се справуваат со предизвиците на меѓукултурната и интеркултурната прагматика; развивање на современи методи за собирање и анализирање на говорен јазичен материјал кои ќе придонесат за добивање валидни резултати; поврзување на прагматичките истражувања со практичните потреби во општеството. Во текот на реализацијата на проектот ќе се истражуваат неколку значајни сегменти: а) говорни чинови, прагматички и дискурсни маркери и други јазични средства кои говорителите ги користат за пренесување на пораката и постигнување на својата комуникациска цел. Јазичните средства кои се предмет на истражување ќе се разгледуваат во рамките на целосен говорен дискурс со цел да се испита организацијата на конверзацијата и начините на преговарање и постигнување на целите; б) на кој начин изразувањето на македонските говорители на странскиот јазик се разликува од изразувањето на родените говорители на тој јазик и кои се причините за прагматичкиот неуспех, т.е. зошто македонските говорители понекогаш не успеваат да ги пренесат своите ставови, мислења и цели во меѓукултурната и интеркултурната комуникација; в) кои

психолошки процеси учествуваат во формулирањето на пораката на странскиот јазик; г) кои методи се соодветни за собирање на јазичниот корпус за анализа на говорниот јазик и како овие методи влијаат врз добиените резултати. За таа цел ќе се користат повеќе методи за собирање на јазичниот материјал и ќе се споредуваат резултатите добиени со нив.

Гркова Марија – соработник, млад истражувач (2018).

Научноистражувачки проект „Евалуација на наставата по јазик и книжевност во високото образование“. Раководител и главен истражувач на проектот е проф. д-р Виолета Димова, Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Евалуација на проектот: Предмет на истражување на овој проект се можностите за евалуација на наставниот процес во високото образование, во наставата по јазик и книжевност. Ќе се истражуваат различни видови евалуациски постапки со цел да се утврди остварливоста на целите и задачите на наставата и учењето кои се трансформираат во квалитативни и квантитативни промени во развојот на студентите. Евалуацијата ќе се одвива и во самиот процес на учењето, како и на крајот, како завршна фаза во процесот на наставата, односно ќе се спроведе формативно и сумативно оценување на постигнувањата и на студентите и на нивните наставници. Наставниците го евалуираат наставниот процес за да го определат нивото на успешност на својата наставна пракса и да ги споредат своите наставнички вештини со вештините на своите колеги. Со евалуација на наставата се следи и процесот на реализација на новите курсеви по одделни студиски програми, а од студентите се добиваат непосредни информации за тоа што навистина мислат за самиот курс. Повратните информации за наставниот процес ќе се добиваат со собирање податоци од страна на студентите и колегите наставници, а евалуацијата ќе се спроведува со помош на евалуациски ливчиња, анкети, структурирана групна дебата или по пат на e-mail прашалник. Важен дел од евалуацијата на наставниот процес е критичкото пријателство, што е еден нов и провокативен начин за добивање информации. Предмет на овој проект се видовите евалуации и ќе бидат дадени примери на евалуациски постапки. Проектот се спроведува со студентите на Филолошкиот факултет од втора, трета и четврта година на студии, како и со дел од професорите што им предаваат на овие студенти, и тоа не само задолжителни, туку и изборни предмети и курсеви.

Општа евалуација на наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност на кандидатката д-р Марија Гркова

Од деталниот приказ и евалуацијата на резултатите што ги постигнала д-р Марија Гркова, очигледно е дека кандидатката има искуство и достигнувања во трите посебни дејности. Во наставно-образовната дејност Гркова стекнувала наставни вештини во високото образование како волонтер и соработник на искусни, познати и признати професори како што се проф. д-р Толе Белчев (од Филолошкиот факултет во Штип), проф. д-р Снежана Веновска-Антевска (од Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје) и проф. д-р Симон Саздов (од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје). Одржувањето на вежбите за одредени предмети кај овие професори, како и предавањата по Македонски јазик што ги спроведувала со странските студенти преку Институтот за јазици на Филолошкиот факултет во Штип во текот на повеќе студиски години, претставуваат мошне солидна емпириска основа за натамошниот нејзин ангажман во високообразовниот процес. Секако, тоа е поврзано и со научноистражувачката дејност на кандидатката во чии рамки е активна безмалку една деценија. Изработените и одбранети магистерски труд и докторска дисертација од научните области методика на јазик, македонистика и морфологија, десетината научни и стручни трудови објавувани, пред сè, во меѓународни научни публикации, како и учеството на пет меѓународни научни конференции и научни собири се доволна потврда за резултатите што ги постигнала д-р Марија Гркова на полето на научноистражувачката работа. Истиот заклучок миоже да се наведе и за стручно-апликативната дејност на кандидатката д-р Марија Гркова, со оглед на нејзиното ангажирање, меѓу другите активности, и како соработник и млад истражувач во два крупни и значајни научноистражувачки проекти од Катедрата за англиски јазик и книжевност и од Катедрата за македонски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет во Штип.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на наведените факти во деталниот Извештај произлезени од доставената целосна и соодветна документација на пријавените кандидатки, може да се заклучи дека кандидатката м-р Македонка Додевска изработила и одбрала магистерски труд од научните области дијалектологија, македонистика и словенистика, кандидатката д-р Марија Соколова има изработено и одбрането магистерски труд од научните области методика на јазик и македонистика, додека кандидатката д-р Марија Гркова изработила и одбрала магистерски труд од научните области македонистика, морфологија и методика на јазик. Врз основа на тоа, како и врз основа на член 170, став 1, алинеја 2 од актуелниот Закон за високото образование каде што е децидно наведено дека кандидатот што се избира во соработничко звање асистент треба да биде магистер од соодветната научна област за која се избира, врз основа на досегашните постигнати и наведени резултати во наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност на кандидатките, како и врз основа на условите што се пропишани со објавениот Конкурс за избор на соработник во звање асистент за научните области македонистика и морфологија на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, членовите на рецензентската комисија заклучија дека најсоодветен кандидат за соработник во звање асистент за научните области македонистика и морфологија е кандидатката д-р Марија Гркова. Кандидатката д-р Марија Гркова има изработено и одбрането магистерски труд на тема од научните области методика на јазик, македонистика и морфологија, има објавено најголем број научни и стручни трудови во меѓународни научни публикации во кои доминантни научноистражувачки области се македонистиката и морфологијата, има учествувано на пет меѓународни научни конференции и на научни собири, има искуство во наставата во високото образование како волонтер, предавач и демонстратор, а во досегашната нејзината работа постигнала резултати и на полето на стручно-апликативната дејност. Членовите на Комисијата, исто така, констатираа дека кандидатката д-р Марија Гркова ги исполнува сите суштински и законски критериуми за избор во соработничкото звање асистент.

Имајќи ги предвид сите предочени факти, Рецензентската комисија има особена чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет во Штип да го усвои овој Извештај и кандидатката **д-р Марија Гркова да биде избрана во соработничкото звање асистент за наставно-научните области македонистика и морфологија на Филолошкиот факултет во Штип.**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Виолета Јанушева, вонреден професор, претседател, с.р.

Д-р Марина Спасовска, доцент, член, с.р.

Д-р Ранко Младеноски, вонреден професор, член. с.р.